

Tjänsteutlåtande
Kommunstyrelsens förvaltning

Till: Kommunstyrelsen

Datum: 2024-12-05
Diarienummer: KS 2024/0283

Kommunala föreskrifter för användning av den allmänna VA-anläggningen i Österåkers kommun

Sammanfattning

Nu gällande allmänna bestämmelser för användandet av den allmänna va-anläggningen (ABVA) har behov av att uppdateras. Roslagsvatten har tagit fram ett förslag till föreskrifter för användandet av VA-anläggningen som uppdaterats i linje med ändrad lagstiftning och aktuell praxis och benämner nu dessa ”kommunala föreskrifter för användande av den allmänna VA-anläggningen”, förkortat KFVA. Föreskrifterna har varit föremål för remiss hos Roslagsvattnens medlemskommuner och tjänstemän från Österåkers kommun har bidragit med synpunkter.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Anta föreskrifter för användandet av den allmänna va-anläggningen i enlighet med av Roslagsvatten lämnat förslag.

Bakgrund

ABVA har hittills reglerat hur den allmänna va-anläggningen får användas och är ett viktigt styrdokument både rättsligt och praktiskt. Det har dock inte uppdaterats sedan det senast beslutades 2009, vilket innebär att dess bestämmelser inte helt är anpassade till de förändringar som skett inom aktuell lagstiftning och den praxis som tillämpas enligt densamma. Enligt ett uppdrag från sin styrelse har Roslagsvatten därför utarbetat ett nytt förslag till bestämmelser.

En tydlig förändring är föreskrifternas benämning. Tidigare användes ”allmänna bestämmelser”. Detta är nu utbytt mot ”kommunala föreskrifter” som är en mer korrekt benämning av dokumentet då det beslutas som en kommunal författning med stöd av lag. Nedan används därför ABVA om nuvarande gällande regelverk och KFVA om föreslaget regelverk.

Remiss har skickats ut till samtliga kommuners tjänstemän inför styrelsens ställningstagande. Av dessa har tjänstemännen i Ekerö, Österåker och Vaxholm återkommit med synpunkter. Österåker kommuns tjänstepersoner anser att deras synpunkter har beaktats på ett acceptabelt sätt.

Det är av vikt att KFVA är likalydande i koncernens ägarkommuner. I dagsläget har inget konkret behov av avvikelser mellan kommunerna uppfattats. Det kan dock noteras att revidering av KFVA har lagts in som en återkommande aktivitet under året för Roslagsvatten och vid behov kommer förslag på uppdateringar att tas fram, vilket ger möjlighet att i framtiden återkomma till de delar som behöver ses över ytterligare.

Viktiga förändringar

Uppströmsarbete, dagvatten

§ 18 om uppströmsarbete för dagvatten har varit föremål för synpunkter, varför detta bemöts särskilt i denna skrivelse. Tidigare hårda krav på rening har ifrågasatts, likaså kravet på fördröjning på fastigheten innan dagvatten släpps till den kommunala anläggningen.

Vad gäller kravet på dagvattnets renhet, har den punkten strukits för att föreskrifterna bättre ska följa rekommendationer från Svenskt vatten. Med stöd av 21 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) finns dock alltså möjlighet att ställa krav på att fastighetsägare ska använda anläggningen på ett sådant sätt att skador och olägenheter undviks. Vad gäller möjligheter att reglera tillförda volymer dagvatten finns flera skäl att begränsa detta så långt möjligt, främst med hänsyn till markens vattenbalans, men också vad gäller kostnader för rening. Lagstiftningen ger visst stöd för detta. Det anges i 16 § LAV att fastighetsägaren inte har rätt att ansluta till den allmänna anläggningen om behovet kan tillgodoses bättre på annat sätt (i 24 § anges att en fastighetsägare i sådana lägen inte är skyldig att erlagga avgift).

Sammantaget innebär detta att det enligt LAV går att ställa krav både på fastighetsägares anpassning av sina fastigheter till den allmänna va-anläggningens utformning efter normalanvändning och viss kravställd kapacitet. Det går även att ställa krav på att fastighetsägare som har bättre möjligheter att hantera dagvatten än genom en allmän anläggning också tillser att göra det. Något uttryckligt krav på fördröjning föreslås dock inte, däremot anges i KFVA 18 § exempel på åtgärder som kan vidtas för att fastigheten ska uppfylla kraven i LAV.

Praxis i tillämpningen av LAV har dock visat att VA-huvudmannen förväntas ta emot en avrinning som motsvarar ett 10-års regn enligt branschstandard. Praxis har också visat att kommunen har begränsade möjligheter att ställa krav i detaljplan eller bygglov som reglerar dagvattenhanteringen på kvarteretsmark, inte minst i de tätare projekten inom Sverigeförhandlingen. Formuleringen av KFVA 18 § är generellt formulerad och ger möjligheter till flera tolkningar av hur LAV ska uppfyllas. För att få samsyn till hur planprocess och bygglov ska

hanteras, arbetar kommunen med Roslagsvatten för att beskriva en samsyn på ärendehantering.

Vissa övriga ändringar

Vidare har språk och systematik uppdaterats för ökad tydlighet och funktionalitet. Den tydligaste förändringen är att dagvatten har separerats till en egen avdelning för att kunna utvecklas fristående från spillvatten givet att dessa tjänster har avsevärda olikheter i såväl praktiskt genomförande som omvärldskrav.

Informationsdelen har även tagits bort ur dokumentet, denna låg tidigare infogad efter föreskrifterna. Anledningen är att informationer inte är del av föreskrifterna men inte sällan har uppfattats som det. Redan idag ingår i Roslagsvattens verksamhet att arbeta med strategisk information kring dessa frågor varför informationen hanteras bäst inom ramen för det arbetet.

Värmeutvinning ur dricksvatten förbjuds helt i 6 §. Detta då anläggningarnas integritet inte går att verifiera. Vi kan inte säkerställa att det inte finns risk för kontamination vilket är bekymmersamt mot bakgrund av att dricksvatten är ett livsmedel för vilket huvudmannen har ett produktansvar enligt lag. I fråga om spillvatten är det inte omöjligt att göra detta, men det krävs att vattnet inte kyls till en temperatur som är lägre än inkommande dricksvatten. Det har framförts att det finns en skälighet i att den som tillför vattnet energi också ska kunna tillgodogöra sig den innan vattnet släpps till den allmänna anläggningen.

Regleringen av vattenmätare förtydligas på flera ställen avseende ansvar, vårdplikt, placering och ändrade krav. Det är en vanlig källa till missförstånd kring gällande regelverk.

12 § utökas med en reglering om att avfall under kommunalt ansvar inte får tillföras avloppet. Detta innebär att gränsen mellan avfall och spillvatten tydliggörs och tar sikte på flytande livsmedel som när det är utgången inte får hållas ut i avloppet utan i stället ska separeras enligt avfallsförordningen. Situationen styrs av lagkrav och är alltså inte något som kan ses som valfritt. För närvarande saknas dock bra möjligheter att samla in de flytande livsmedlen som avfall.

12, 21 §§ Ändras också så att avskiljare ska finnas hos verksamheter för att skilja ut de ämnen som inte får släppas till avloppet (både spill och dag). Detta innebär att krav även införs på oljeavskiljare där olja hanteras, något som är gällande regelverk redan idag men som saknats i AVBA.

Möjlighet att vidta åtgärder för att förebygga miljöskada införs i 19 §.

Begränsningar i att ta emot förorenat vatten eller vatten i alltför stor mängd regleras på flera ställen tillsammans med förtydligade kring vad vattnet inte får innehålla och tydlighet i att rätt vatten ska släppas i rätt ledning.

Förvaltningens slutsatser

Förslaget till kommunala föreskrifter för användning av den allmänna VA-anläggningen (KFVA) är en välkommen uppdatering av de tidigare allmänna bestämmelserna (ABVA).

KFVA är betydligt bättre anpassade till rådande lagstiftning och den praxis som tillämpas. Det gäller främst lagen om allmänna vattentjänster (LAV) men också den nya avfallsförordningen. Förslaget stämmer också bättre med rekommendationer från Svenskt vatten.

De föreslagna föreskrifterna är i de flesta fall mycket tydliga och lätta att förstå hur de ska följas. När det gäller hur tillförsel av dagvatten kan tillåtas eller begränsas inom verksamhetsområde (18 §) är föreskriften mer öppet formulerad. Förvaltningen tycker att det kan vara en bra väg att gå, eftersom Samhällsbyggnadsförvaltningen har ett samverkansprojekt med Roslagsvatten om att ta fram riktlinjer för arbete med dagvatten inom detaljplaner och bygglovshantering.

Tidigare beredning

Österåkersvatten 2024-10-09

Österåkers Stadshus AB 2024-12-04

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Protokollsutdrag Österåkersvatten 2024-10-09

Bilaga 2. Förslag till allmänna föreskrifter om användandet av den allmänna va-anläggningen

Bilaga 3. Ändringsförteckning Österåker KFVA 2024.

Bilaga 4. Protokollsutdrag Österåkers Stadshus AB 2024-12-04

Staffan Erlandsson

Kommundirektör

Expedieras